

Den kyniske fredsdue

– af Niels Dujardin

Grundtvig har udtalt, at: »Det eneste sted, man ikke har brug for fornuften, er i dårekisten«. Jeg vil påstå, at der findes et sted mere, så jeg kunne sige: »Der er to steder, hvor man ikke har brug for fornuften, nemlig i dårekisten og i udgangspunktet.« For så vidt angår det, som tæller i et menneskeliv, så knytter det sig aldrig til fornuften, men altid til følelsen. Det er grundlæggende ikke fornuften, men de affektive reaktioner på forskellige fænomener, der bestemmer, hvor et menneske står plantet i udgangspunktet. At lægge fornuften ind foran dette forhold kan nok i visse sammenhænge virke meget, hvad man kalder, menneskeligt, ja, ligefrem ædelt. I mine øjne fører denne rangs-rokade dog til noget, der fjerner sig fra, hvad jeg forstår som menneskeligt.

Den statslige børnekommission, som huserede i 70'erne, udgav en hovedpublikation, der indledtes med et siden 60'erne meget fortærsket digt. Digtets første linie lyder: »Dine børn er ikke dine børn.« Og digtets budskab og konklusion er, at børnene er deres egne. Det lyder jo meget rigtigt, men sådan føler de fleste forældre det afgjort ikke. I opposition til dette synspunkt udgav den af Tidehverv foranstaltede »Forældrenes Børnekommission« en lille bog med titlen »Vore børn er vore børn«; en titel, der ikke bevisligt lever op til virkeligheden i dette forhold, men som i hvert fald lever op til en følelsesbetinget og massiv realitet, når det gælder forældres forhold til deres børn.

Der kan argumenteres meget fornuftigt for digtets synspunkt, men

Niels Dujardin

kommer det til virkeligheden, kan fornuften få en god dag; de fleste forældre vil reagere med hjertets ejerfornemmelser, når det gælder deres kødelige afkom – fornuftigt eller ikke fornuftigt.

Et tilsvarende forhold kan overføres på Danmark. Fra venstreorienteret og øvrig humanistisk side pågår i disse år et massivt forsøg på at opløse både kulturen og nationalstaten. Der henvises til EU-konventioner, FN-konventioner og ikke mindst til Verdenserklæringen om Menneskerettigheder. Og så henvises der til fornuften. Når det nu, som det ofte fra dette hold påstås, er religions-, kultur- og nationalitetsforskelle, der skaber ufred og krige, hvorfor så ikke i fornuftens navn nulstille disse konfliktbefordrende substanser, se bort fra dem som offentlige kollektivfænomener og henvis dem til den inderste privatsfære. Som afløser for disse fredsforstyrrelser henvises til en samling om fornuftige, hvilket vil sige hypotetisk fredsfremmende ideologier og systemer. Hvis du vil dyrke særpræg, danskhed eller kristendom, så gør det for dig selv eller i private hjemstavnsklubber, men vær med på de fredsskabende ideer, når du begiver dig i det almindelige sociale og politiske rum.

Det er, som det var med alsangen og algangen under Besættelsen; I må da godt bruge jeres fritid til at synge og trave alt det, I vil, bare I ikke generer Hitlers projekt. Sving blot med Dannebrog, bare du ikke anfægter den multietniske udvikling, som er et vigtigt led i forsøget på at fremmane én, modsætningsneutral og derfor fredelig verden. Og alt andet er jo – ufornuftigt. Hm! For hvad nu, hvis man har det med sit land og sin kultur, som forældre har det med den følelsesmæssige tilknytning til deres børn? Hvad nu, hvis man langt ind i sit følelsesliv anfægtes og provokeres ved tanken om – eller synet af sit folkelige hjemms afblegen, fremmedgørelse, underkastelse eller undergang? Kan man så iføre sig et fornuftens overlæg og ignorere de stærke indre rørelser? Nej, sådan er mennesket ikke skabt; det vil rejse sig, kæmpe,

Den kyniske fredsdue

bombe og dræbe for at få regenereret sit tabte følelsesmæssige kosmos.

Den norske digter Nordahl Grieg, der skrev det også litterært tvivlsomme digt »Kringsatt av fiender«, var erklæret fuldblods-pacifist hele vejen gennem 30'erne. Samme Grieg tog en 180 graders vending den 9. april 1940, da de tyske besættelsesstyrker gik i land i Norge. Væk var den lyrikgarnerede fornuft. Tilbage var en inderlig følelse for fædrelandet Norge og en målrettet vilje til at deltage i krigen mod de, som trådte Norge under fode. Grieg udskiftede fredsdue med bombemaskinen og endte sine sidste hæderkronede dage i en ildsprudende amerikansk af slagsen. Han valgte den overhængende livsrisiko frem for et liv i fred og sikkerhed. Se, det var jo i grunden ufornuftigt, men følelsen overhalede altså her fornuften med adskillige længder.

Fornuften er et glimrende redskab, men når den bliver en livsanskuelsens målestok, ja, nærmest kvalitative substans, så går det galt. Så bliver fornuften, som det kognitive redskab den er, forvandlet til et ideologisk-moralsk aksiom, som finder sin legitimitet i en ganske bestemt forståelse af, hvad der principielt er henholdsvis godt og dårligt for menneskeheden. Alt bliver således forsimplet og tegneserieagtigt: Krig er dårlig for menneskeheden, altså er den ufornuftig; fred er modsat god for menneskeheden, ergo er den fornuftig. Der spørges hverken om krigens eller om fredens konsekvenser endsige formål. Hele komplekset neutraliseres og indskrænkes til det ene, som er krig eller fred, ufornuft eller fornuft, et følelsesafsladet og fladt koncept, et totalitær-design. Sådan virker al ideologisering. Ideologier tager aldrig et følelsesmæssigt afsæt, handler altid om en fornuftsprædikeret abstraktion og målbar (?) retfærdighed, begrundes ligesom sig selv ved sig selv, og ideologiens profetskare svæver over vandene og ser medlidende på os stakler, der ikke deler sky med disse indsigtfulde og meget, meget fremsynede utopister.

Niels Dujardin

DE RADIKALE

Det Radikale Venstre (i det følgende kaldet »de radikale«), som i år har bestået i 100 år, har i det danske, politiske partilandskab været hovedeksponenten for den her beskrevne slags inaffektive og skræbende fornuft. Sådan har det været med de radikale lige fra begyndelsen. Rende og slå ihjel og selv risikere både liv og lemmer – for tåbeligt! Hvorfor ikke nyde livet, som for 100 år siden blandt andet var lidt fni-seseksualitet inklusiv et Condithorie og varm Chokolade og i dag er uforpligtet dusinsex forudgået af trendy caféer og caffè latte'r; sådan sagt lidt dusin-populistisk.

Ingen politisk gruppering har så længe som de radikale markeret sig ved forsvarssagen med negativt fortegn. I dette stykke løb de radikale lige fra begyndelsen sammen med det hastigt voksende Socialdemokratiet og dertil senere – endog et pænt stykke vej – sammen med Danmarks Kommunistiske Parti, Socialistisk Folkeparti, Venstresocialisterne, Kommunistisk Arbejderparti, Socialistisk Arbejderparti, De Grønne, Enhedslisten, Minoritetspartiet og muligvis en del små grupperinger mere. Samtlige de nævnte partier må med rimelighed siges at befinde sig til venstre for midten. De radikale har haft tætte forbindelser til foreningen Aldrig mere Krig, til Kampagnen mod Atomvåben og til 80'ernes markante fredsbevægelse. Hovedvægten af deltagere knyttet til disse bevægelser har med sikkerhed også politisk befundet sig til venstre for midten. De radikale har altså i forsvarsspørgsmålet hele vejen gennem sin historie været et rent og purt venstrefløjsparti, selvom partiet så ikke har bekendt sig til marxismen.

De radikale har således ikke været marionetter for den socialistiske lejrs udenrigspolitiske interesser, men har uden ydre animering dyrket anti-militær indstilling og praksis alene ud fra en troende idealisme, ud fra en tro på den gode vilje og et iboende, basalt fredsønske samt

Den kyniske fredsdue

fornuftelementets styrke hos det menneskelige væsen. I den praktiske politik, som bygger på denne radikale konfession, har partiet satset på, at der via ensidig nedrustning, dialog og psykologisk beroligelse kunne opnås fred – i betydningen fravær af krig – på Jorden. På denne baggrund kan man ikke med rimelighed beskyldte de radikale for ikke at køre et rent løb. Hvor gennemført, det utopistiske synspunkt har været funderet hos de radikale, kan ikke mindst ses i perioden, hvor fjenden rent faktisk stod i landet. Under hele besættelsen, også ud til den sidste ende plus et stykke mere, havde de radikale et til overmål laset og luset forhold til modstandsbevægelsen, og har det vel endnu. End ikke Socialdemokratiet nåede de radikale til haserne i graden af elendighed i forholdet til modstandskampen, og det endskønt sosskerne heller ikke ligefrem stod tilbage som en let pendulerende palmelund den 5. maj 1945.

De radikales aldeles gennemførte konsekvens i spørgsmålet om at opretholde en fredstilstand eller rettere sagt en fredsommelighedsstatus er slående. Man skal være meget kølig i optrækket for ikke at lade sig røre under indtryk af undertrykkelse, provokationer og direkte trusler. Hvis man lader sig røre uden at reagere, kaldes det fejhed. Hvis man ikke reagerer, fordi man ikke lader sig røre, kalder jeg det kulde. Hvis man for enhver pris vil undgå vold, krudtrøg, skadestuer og ligposser, er man trådt ind på en matrikel, hvor det naturligt menneskelige har trange kår. Den kulde, jeg nævner, er en mental formation, som er karakteristisk ved, at de naturlige følelser via en mental operation transformeres til semantik, til værdibegreber, der henter sit bærende potentiale fra en visionær kreation, altså fra et abstrakt niveau. Det er da også soleklart tydeligt, at de radikale henter deres inspirative næring fra ideer, fra en ideologisk og utopistisk substans og dermed fra et a-naturligt, syntetisk substrat og ikke fra den konkrete og forhåndenværende, menneskelige virkelighed. Mennesker i al al-

Niels Dujardin

mindelighed har nemlig følelser, ja, de har først og fremmest følelser. Når en orden bliver forstyrret, når en hjemlighed bliver rystet, truet eller direkte anfægtet, vil det store flertal af mennesker blive optændt af sorg, forbitrelse, hævnlyst og vrede. De feje vil med vreden i behold gå i dækning og ruge, få afløb ved at skrive nedgørende ord på offentlige toiletter og lignende. De modige og de, som så at sige bliver sparket af deres samvittighed og forpligtelse, vil gå i åbenlys aktion, vil træde ind på risikoens og omkostningernes område. Endelig er der de, som altid og under ethvert forhold undgår at fatte, hvad der foregår, eller rent faktisk ikke fatter det. De sidste er de, som altid ligner store spørgsmålstegn, idet de siger: »Nå? Nå? Nå? OK! OK!« – og som hyppigt tilføjer: »Ja, jeg ved jo snart ikke, hvad der foregår; der sker jo så meget. Tjah, det er ikke til at følge med.«

Men en radikal har hold på tingene. Han ved godt, hvad der foregår og siger: »Nu må vi ikke lade os vælte over ende og fare op. Lad os nu se tingene lidt an, lad os nu ikke overdrive, lad os nu besinde os. Nu skal vi have det til at gå, og vi kan vel klare ærterne på fredelig vis. Ophidselse hjælper intet, lad os holde os til fornuften.« Denne indstilling repræsenterer det typisk radikale. Der består en vægtig pointe i spørgsmålet om, hvorvidt det i virkeligheden er den almindelige, operative fornuft, som råder, når den radikale sjæl afstår fra vreden eller i hvert fald fra vredens frugter. Er det ikke snarere det radikale værdikoncept, som er den egentlig rådende instans, ønsket om at leve op til visionen, til utopien, til den antagede tro på menneskets iboende potentialer i retning af dybest set at ville det gode, det fornuftige?

Når instansen fornuft flyttes fra det rationelles til det konfessionelles kategori, bliver begrebet måleenhed for en holdnings-, smags- eller trosbestemt substans. Det, som er rigtigt i forhold til denne substans, vil af troskollektivet automatisk også blive erklæret for den højeste fornuft; et forhold, der selvfølgelig lammer den operative fornuft.

Den kyniske fredsdue

De, som måtte give efter for deres følelsesladede oppositionstrang, vil blive klassificeret som frafaldne, ufornuftige, uværdige, ja, endog eftergivende. Den gode radikale giver ikke efter for – sig selv! Den radikale stiller sig parat til i fornuftens – hvilket vil sige i fredens – navn at sælge ud. Men det fornuftigste, et følende og tænkende væsen som mennesket kan gøre, når kultur, identitet og enemærker er truet, er at kæmpe for det menneskelige og altså for identitetens, samvittighedens, ja, i virkeligheden ærens opretholdelse. Det siger nemlig al konkret erfaring. Hvad de radikale plæderer for, er alene menneskets korporlige intakthed og overlevelse. Jeg er ikke i tvivl om, at de radikale selv vil kalde deres holdning og praksis for værdig. Sådan kan det skam også godt se ud; det hele gynger, og den radikale står med tungen lige i munden og er værdig, non-aggressiv, forhandlingsvillig og reparationsindstillet. Ud fra en transaktionsanalytisk model stiller den radikale sig i forældrepositionen, hvorved modparten anskues som værende i barnepositionen. Den radikale er den voksne og fornuftige, der nu skal have »sandkassen« til at enes. Hvordan gør man bedst det? Det gør man bedst ved at fodre den stærkeste af. Det var den fordeling, ikke mindst de radikale aktiverede under Besættelsen og den kolde krig. Tyskerne er oprustet til tænderne; vi må hellere bøje os. Sovjet er oprustet til tænderne og bor lige ved siden af; vi må hellere skrue ned, det er det fornuftigste.

SVEND HAUGAARD – ESSENSEN AF RADIKAL PACIFISME

Den mest udtalte radikale pacifist, jeg har stiftet bekendtskab med, er Svend Haugaard. Han blev født i 1913 i Skive-kredsen, som alle dage har været de radikales højborg. Haugaard var livet igennem en overbevist og ret så konsekvent pacifist samt medlem hos de radikale, for hvilke han i adskillige år indtog en plads i Folketinget. Her blev

Niels Dujardin

han nødt til at agere realpolitikere og stemme for forsvarsbevillinger og NATO-foranstaltninger, men også denne »ydmygelse« tog han med pacifistens værdige overlæg (i modsat fald var han nemlig først blevet løsgænger for siden at komme i taburet nød).

I sin erindringsbog »Ikke ord uden gerning« gør Haugaard sig lystig over militær og militærpersonligheder. Ingen – ikke én – får ét respektabelt ord med på vejen. Det mere end anes, at når man er militær, er man i Haugaards verden pr. automatik latterlig, overflødig, smådum og hujende ufornuftig. Generalmajor Erik Kragh, som var en affektiv og karismatisk personlighed, der var lige så engageret i sin sag som Haugaard i sin, gøres til latterlighedens skrot i pacifistens selvbiografi. Haugaard antyder sin heltestatus ved et sted at nævne, hvordan syv opponenter var oppe mod den enlige pacifist (Haugaard). Der står intet om, at general Kragh ene mand stillede op til debatmøder med Kampagnen mod Atomvåben i omgivelser, hvor der kunne sidde flere hundrede optændte opponenter og ikke en eneste klakør på hans side. Al applaus tilfaldt Svend Haugaard. Heltestatus ved at være i mindretal, heltestatus ved at være i flertal – generel heltestatus! Det var såre nemt at gøre en engageret og temperamentsfuld Kragh til grin i kraft af en garanteret udeblivende supporting. I Haugaards egne øjne møder man i nyere historie ingen større helt end – Haugaard, som efter befrielsen i 1945 gerne gjorde sig bemærket ved at entrere Finmarken i Norge med et hold af hjælpere. At han overhovedet kunne komme til at hjælpe nogen som helst i Norge, skyldtes naturligvis De Allieredes bloddrænede indsats. Denne forudsætning står der intet om i bogen; ligesom han ikke med et fnug antyder det gennemsnitlige norske folks både hævnlyst og forsvarsvilje. Der står om ulykkelige tilstande som følge af krig og så om humanitær virksomhed i form af oprydning og genoprettende *nødhjælp*. (Et ord, der har en næsten psyko-erotisk validitet hos de radikale).

Haugaard var, som alle pacifister, altid parat til at agere »offer«,

Den kyniske fredsdue

en rolle, der gav ham anledning til at demonstrere sin næsten buddhistiske, sjælelige balancekunst, der tog slagene med elegance og et skeptisk-hoverende kvæker-smil.

Haugaard tilhører hele vejen igennem neutralismen. Krigs og oprustnings baggrunde og formål interesserer ham ikke; våben er en tåbelighed, angreb er en tåbelighed, forsvar er en tåbelighed, krig, vold og konflikt, uniformer, disciplin, kommandoer, alt repræsenterer den blotte og bare dumhed, tåbelighed, latterlighed – et overflødighedshorn af ufornuft og spildte ressourcer. Fred og gerne på eftergivenhedens vilkår er derimod den højeste visdom. Der er på den ene side de dårlige krigere og på den anden de (evindeligt) gode nødhjælpere. Krig ligger uden for det menneskeliges gebet; eftergivenhed og (selvbekræftende) hjælperenderi repræsenterer det klinisk rensede, humane koncentrat. Mennesker, folk, historie, og de deraf udsprungne kulturer tæller ikke i Haugaards univers. Her tæller polariseringen vold – ikke vold, krig – ikke krig. Lad store, levedygtige kulturer gå under, bare det sker i fraværet af krudtrøg og skadestuer. Den radikale Svend Haugaard nåede ikke Nordahl Griegs erkendelse og format. Hvor Grieg svævede i sin bombemaskine, svævede mellem liv og død for sit fædreland Norge, da svævede Haugaard på lyseblå baggrund over vandene, siddende overskrævs på den optisk hvide abstraktions kyniske fredsdue.

Svend Haugaard, talsmand for Kampagnen mod Atomvåben, tilsluttet Aldrig mere Krig, Mellemføleligt Samvirke og internationale fredsligaer, udgør i min optik essensen af den radikale sjæl. Der er og var flere typer radikale: Der var den lille husmand, som følte sig klemt og uretfærdigt behandlet, og som følgelig lukkede sig inde i sin modererede klassekamp mod »de store«, gårdejerne, proprietærene, godsejerne, fulgt op af kongehuset og militæret. Der var og er den københavner-intellektuelle, den selvfikserede individualist med

Niels Dujardin

de høje tanker og den gode smag; æstetikeren, der finder krig uskøn og ubekvem, der helst ikke lader sig hundse med i et militærgeled eller påtager sig de kongens klæder, som midlertidigt fratager ham sit udtænkte og smålapsede image. Den lineær-etiske kristelige, der ideologiserer 'den barmhjertige samaritan' og kører på et simpelt holdnings-design – »vi skal være gode ved hinanden«, »du må ikke slå ihjel«, »vi skal tage venligt imod fremmede« inklusiv, når de møder op med maskingeværer og pansrede mandskabsvogne eller i hobetal udrustet med kufferter, koraner, krav og nedgørende bemærkninger om værtslandets tro og kultur. Og endelig den uhildede yngling, som er i idealismens, drømmens og forargelsens mest aktive livsfase og derfor lader sig sluge af guldrandede visioner om en bedre og skønnere verden, hvor fred og retfærdighed har vundet den endelige sejr, og hvor løven går (på fredsdiscotek) med lammet og – fåret! Svend Haugaard var meget optaget af den sidste af slagsen, den unge med de FN-blå øjne. Haugaard var nemlig ikke selv kommet længere, var ikke nået ud over det punkt, hvor blikket nuanceres og iblandes et klogeligt strejf af vagtsomt falkeblæk.

I Haugaards bog dominerer en folkelig og kulturel substansløshed. Freden og 'det internationale' er et indhold i sig selv; historisk betinget identitet eksisterer ikke i den radikale pacifists univers og eksisterer overhovedet kun i det radikale univers som overfladiske og pudsige særpræg, man kan underholde hinanden med ved fredsdyrkende, internationale get-together-arrangementer – sjove, eksotiske hatte og spændende lumbaldanse.

Læseren må forlade mig mine generaliseringer, som er nødvendige for at billedliggøre de radikales marv og gennemsnit.

De radikales fredssøgende politik kan forekomme meget følsom. Men de radikale begiver sig ikke med følelser, fordi de altid »føler« via principper, værdier og abstraktioner. De føler for hele verden, de føler

Den kyniske fredsdue

for ukendte og usete ofre på fjerne kontinenter, de føler for mennesket i betydningen den samlede menneskehed. Men de føler ikke for det, de selv er, for det danske; de føler ikke for deres fædreland Danmark, for alt det, som har skabt det fællesskab, der er forudsætningen for den selvfølgelige indforståethed og følelse af hjemlighed, som knytter sig til det danske. I disse stykker er de radikale døve og blinde. Men de er højglanspoleret humane, gjort af en formstøbt og stendød acrylmenneskelighed, kødløs, blodfattig og ganske følelsesløs. Jeg kan egentlig godt se det – hvad skal de med krig? Der er jo intet at kæmpe for, intet at lide for, intet at dø for. Den ophøjede og sjælsafblegede radikales etik er en camoufleret æstetik, der fordrer en pæn og værdig verden, hvor vi ikke skyder, men taler sammen, blandes sammen, går op i hinanden i et non-kulturelt no-where-land, hvor vi sidder i mellemfolkelige rundkredse og filer på fælles værdier. (Indtil vi farer i totterne på hinanden, fordi der *er* forskel).

De radikale tager, som omtalt ovenfor, deres udgangspunkt i, hvad *dé* kalder, fornuften. At tage fornuften som udgangspunkt er at vende op og ned på menneskelivets natur. Et menneske er dybt plantet i sine følelser; fornuften er en kognitiv overbygning. Vendes dette forhold om, har man så at sige abstraheret sig selv. I denne orden vendes fodsålerne mod skyerne. Følelser er karakteristiske ved at være umiddelbare, fornuften er karakteristisk ved at være reflektiv. Når følelser deponeres på det refleksive niveau, reduceres de til værditermer ofte tilsat den hurtigt vakte forargelsens affektion. I forlængelse heraf kører den ureflekterede prædikatmaskine: »Krigsliderlige, mordere – og i de senere år – racister med mistænkeligt menneskesyn, snæversynede nationalister, fremmedfjendske, fremmedhadske, fremmedangste« osv., osv. Nøjagtigt som hos 50'erkommunister kører den rent ideologi-betingede fordom hele løbet fjernt fra alt, hvad der kerer sig om refleksion, analyse, spørgsmål og gran af tvivl. De radikale er ikke

Niels Dujardin

pacifister, når det gælder verbale kanonader mod ganske almindelige mennesker, som det ikke huer, at et sofistikeret caffè latte-hold hælder opløsningsmiddel i den folkelige sammenhængskraft, i det danske folkelige fællesskab. De radikales negative følelser er konkrete nok og altid rettet mod de af deres egne folkefæller, som trodser de radikales ideologiske dogmatik. De positive følelser er der ikke, fordi de er transformeret til teoretiske termer. Ergo – forargelsen, bornertheden, afskyen er de radikales affektive substans og også i høj grad åbenlyse image.

Det eneste, de radikale for alvor hader, er at blive forstyrret i deres æstetisk-drømmende livsløgn. Også derfor er de imod krig og ufred, fordi disse forstyrrer deres forløjede billede af de ædle og grundgode tobenede; derfor er de imod Hitzb-ut-Tahrir, fordi denne bevægelse forstyrrer deres forløjede billede af de ædle arabiske ny-danskere (?) og den smukke og fredelige religion, islam. Hvis de radikale forstyrres i deres FN-blå utopier, bliver de onde, nedladende, nedsablende, arrogante og ignorerende enhver anledning til refleksion og modifikation. Hvor jeg ved det fra? Fra indvandrigsdebatten! Denne debat, har givet de radikale anledning til at markere deres i virkeligheden meget lidt pacifistiske sjæl, deres had, deres selvskabte fordomme, deres fanatisme og mega-konvekse snæversyn. De radikales vedholdende, underfundige modbydeligheder over for anderledes tænkende og menende i dette spørgsmål ligger på niveau med Josef Goebbels. De radikales forsvar og logren for en åbenlyst aggressiv ideologi som islam repræsenterer deres grad af ideologisk fanatisme, for uden denne holdt de ikke til den massive supporting af islam, som de har præsteret og fortsat kører på med.

På den positive konto forholder de radikale sig til stemninger, ikke til følelser ud over dem, som følger med forargelse og bornethed. Æstetikere forholder sig ikke til følelser, følelser er for folket, og de radikale er ikke folket. Vreden er en flov affære, og glæden er altid

Den kyniske fredsdue

ensidig. Stemningsdyrkeren søger det uforpligtende og kulturelt substansneutrale, det pæne, det skønne eller det »u-grimme«, det smagfulde, de værdige attituder, den let overbærende elegance, de polerede ord, tanker og visioner, den ideale bestræbelse (hvis den ikke er for anstrengende), det syndfri, det fnullerfri, det rensede og ophøjede, det kulturneutrale individualistiske og nydende.

De radikale er således ikke skruet sammen til at ligge i en sølet grøft i selskab med et rygende maskingevær. Det er alt for langt nede, uskønt, uværdigt, stemningsforjagende og – farligt og ikke noget for radikale, der har skiftet det råsyltede fænomen ånd ud med de altid jomfruelige ideers og værdiers menneskeforbedrende entrepriser. Til berettigelse for dette stemningens og æstetikens navlepillende projekt må mennesket være godt på bunden, og det vedtager de radikale så, at det er. På denne kategoriske om end noget virkeligheds-distraherede forudsætning kan vi snakke sammen, vise eftergivenhed og få fred til at dyrke naturhistorie i stedet for historie, til at dyrke stemninger, finsmageri, husmandsidyl og Jeppe Åkjær – og ... »bækken vi kysede som små«. Tekststykker, tilsvarende det citerede, er, hvad dagens humanist-blæste højskoleelever foretrækker at svømme hen til, når højskolesangbogen for hyggens skyld omsættes til toner i forlængelse af aftenkaffe og bradepandekage på landets radikale højskoler (hvad de stort set alle sammen er).

SUNE ANDRESEN – EN MAND AF FOLKET

I skærende kontrast til det let lunede, radikale tapetklister, står en mand som Sune Andresen. Han tilhørte den egentlige grundtvigske og såkaldt mytologiske folkehøjskole. Sune Andresen er sammen med de hedengangne forstandere Aage Møller, Folke Trier og Gustaf Bengtsson samt præsten Anders Nørgaard det mest contra-radikale,

Niels Dujardin

jeg har stiftet bekendtskab med i min tid i højskolen og i mit liv. Man skal mindst tilhøre kernen i Tidehverv for at holde d’herrers klasse i forholdet til de radikale (og det siger jo en del, også om den aktuelle degeneration i den formal-grundtvigske lejr).

I hundredeåret for højskolens oprettelse udgav Hagerups Forlag Sune Andresens bog »Hundrede år. – Højskolen 1844–1944«. I dette værk behandler og kommenterer Sune Andresen også højskolens paradigmeskift i 20’erne. Han skriver:

» ... det er og kan dog ikke være nogen hemmelighed, at højskolen blev smittet af tidens krav og tidens idealismer, og dette skete desværre på bekostning af noget centralt i det aandelige syn paa menneske og folkeliv. ... Det afslørede sig deri, at højskolen efter 1920 stod famlende og ikke kunne realisere den nye tid. Skolerne skiftede ledere saagodt som overalt, og nye folk kom til, som førte højskolen ind i den radikal-idealistske linje ... Der var held ved foretagendet ... men det forekom nogle af os, der var helt unge dengang, at der blæstes lovlig meget i tidsaandernes blokfløjter og for lidt på aandens basune«.

Og han fortsætter:

»Fremskridtstiden havde skabt en vis bjørnsonsk idealisme, som var nok saa festlig, men som grænsede til selvforkælet optimisme. Kun enkelte steder, hvor forbindelsen med Sønderjylland var stærkest, havde højskolen bevaret den historiske og mytiske realisme i menneskesynet og forkyndte den stadig. Men en idealisme, der med humanistisk-akademisk dannelse bredte sig i rækkerne, underborede højskolens folkelige rod.

Under alt dette undlod naturalisme og brandesiansk radikalisme ikke at gøre sin virkning. Nyvaagnende sans for samfund og socialisme, ofte i georgistisk form, lagde sig til som nye idealer, og det blev moderne at være radikal ...

Den kyniske fredsdue

Hvad der var levet paa før, ansaa man for løgn. – Snak og gammelt blaaøjet højskolevrøvl, sagde man. ... Intellektuel fornuft (nyrealisme) skal redde verden, store ideer helt nye, rejst som flammende idealer over verden, men fornuftbegrundede idealer. Had mellem folkene var aarsag til krig – altsaa er det af det onde at være dansk, og det gode er at være internationale brødre. Du skal ikke tale dansk, tysk eller fransk, men esperanto. Du skal vandre i fløjsbukser som en moderne pilgrim fra land til land og synge de andres sange og blive dus med dem. Farvel Grundtvig! du hæse, nationalistiske ravn: - »Dine fjender til lands er og fjenderne hans« – ! – føj – det vers springer vi over, det er hadefuldt, sagde den internationalistisk belastede højskolelærer. Ungdom, proletarer, fredsvener i alle lande forener eder«.

Jeg har mødt Sune Andresen én gang, ved et stævne på Snoghøj. Det skete i 70'erne, hvor den »radikal-idealistske linje« så at sige havde nedlagt den *danske folkehøjskole*. Han holdt et fremragende foredrag om livets gennemslagskraft, men bar unægtelig et dybt personligt præg af desillusionering og var markant ironisk distanceret i sit væsen og sin fremtræden. Vel en overlevelsesholdning. Han havde tabt. Med ganske få lokale lyspunkter som undseelige og snart udslukte undtagelser havde den »radikal-idealistske linje« praktisk talt overtaget hele markedet og konverteret en åndrig og sjælsnærende, dansk folkehøjskole til dén populistisk-pacifistske rest- og løgnehøjskole, der nu endelig på grund af en kvantitativ fiasko snart er helt ude af billedet. (Herefter skal højskoleloven vel i gang med at servicere muslimske højskoler; et utvivlsomt kommende tiltag, der nok skal få et godt ord med på vejen i »dine fjender til lands«-tryksagerne, Politiken, Kristeligt Dagblad og Information).

Den åndsforladte, lineær-etiske og ideologiske pacifisme blev efter 1. verdenskrig generelt konstitueret i det danske folk, som midlerti-

Niels Dujardin

dig reduceredes fra et være et historisk betinget folk til at blive en a-historisk befolkning, i hvert fald i sin egen – desværre vidt udbredte – opfattelse. I bogen ironiserer Sune Andresen over det paradoksale fænomen, at man lige efter en uhørt blodig krig ignorerer enhver evidens om det menneskelige væsen og kaster sig i favnen på en overtro gående ud på, at mennesket besidder en dybtliggende, naturlig godhed. Men sådan var det jo. Man kastede sig i favnen på vidstrakte paradis-utopier og menneskeforbedringsprojekter, der i koncentreret form optrådte som for eksempel »Aldrig Mere Krig«. Hvor det modsatte logisk set burde have været tilfældet, så fiskede de radikale virkelig i rørte vande på baggrund af verdenskrigens chokbehandling, og både højskolen og diverse ungdomsorganisationer og foreninger forlenede sig med ideens og fornuftens kongevej til evig fred og fordragelighed på den ellers krigshærgede jord.

Det begyndte såmænd allerede under verdenskrigen. Sune Andresen skriver:

»Under verdenskrigen blev der fra hæren rettet en henvendelse til en af vores amtskredse, om skytterne i givet ville støtte sikringsstyrken med frivilligt mandskab. Henvendelsen blev afvist. Skyttesagen havde ikke noget forsvarsformaak«.

Hvad havde den så? Den havde papskiver! Flade papskiver, det var, hvad den danske skyttebevægelse havde foruden pointsystemer, pokaler, brystnåle og djærv selskabelighed. Ha, ha, ha! Skyttebevægelsen var blevet radikal, havde stukket piberne ind fra virkelighedens grumme univers og rettede dem nu alene mod et stykke pap med cirkelgrafik. Og man demonstrerede en ny slags »dag og dåd er kæmperim« via skinnende trofæer og rosende avisnotitser.

Sune Andresen fortsætter:

»Saadan forandrer tingene sig i tidens løb umærkeligt. Hvis de gamle i deres grave kunne have hørt, hvad de herrer i skyttestyrelsen fast-

Den kyniske fredsdue

holdt om bevægelsens rene idrætsformaal, ville de have græmmet sig til døde en gang til«.

Dansk eller ikke-dansk, farvel! Krig eller ikke-krig, goddag! De radikale »kørte med klatten«, som man siger, i mellemkrigsårene og har gjort det næsten lige siden – med en kulmination i 80'erne og 90'erne. Den stærkeste undtagelse var årene 1943 – 45. Her tabte de eftertrykkeligt, men da var det også alvor. Siden har de tabt to EU-afstemninger og regeringsmagten. Det sidste på at ville opløse dansk kultur, eliminere det danske folk og overdrage landet til en muslimsk asyl-intervention.

Når der er fred og ingen fare, florerer den radikale bacille i Danmark. Noget tyder på, at resistens-ressourcerne alligevel aktiveres, når det gælder det danske folkelige fællesskab og dansk kulturs overlevelse. Vi er jo ikke svenskere; de er alle til hobe radikale (måske undtaget, når det gælder den profitable svenske rustningsindustri, der over eller under bordet sælger til enhver krigsførende part).

Som Grundtvig gjorde det, så elsker danskerne fred, fredelige tilstand, fredsommelighed, poesi, lyrik, idyl og en let spindende tryghed. Vi er et kvindefolk, vores natur er at afsky ufred og utryghed; vi vil gerne vise verden omsorg, står i kø, når der skal hjælpes. Dette forhold giver de radikale god vind i Danmark, og derfor har deres nationalstatsfjendtlige og pacifistiske koncept haft gennemslagskraft i folket uanset regeringssammensætning. Også de såkaldt pæne støttede fredsbevægelsen i 80'erne og var på gaden mod interventionen i Irak.

Men det kvindelige har to sider. Når hjemmets integritet bliver forstyrret, når ufødte slægtleds fremtid anfægtes af fremmedgørelsens og undertrykkelsens konturer, af »fremtidens skygger«, så slår den danske affektion over i et andet toneregister, så bliver blokfløjten til et orgel med vandrette basunklaser, og proteststemmerne vælter som en

Niels Dujardin

flod ned i stemmeurnerne og manifesterer et affektivt nej, som høres viden om. Så skælder de europæiske lande ud, skammer ud, fordømmer, mens de med bortvendt blik sitrer af misundelse på det oprørske og modige danske menig-folk, der har et uudgrundeligt kendskab til kærlighedens væsen og derfor ikke helt lader sig sluge af en alt for nem Baden Powell-etik eller af blå-gul, arkitekttegnet acryl-humanisme från hinsidan.

DEN RADIKALE AUTISME

De radikale er det mest ensidigt maskuline parti i dette land. De har hele vejen igennem modarbejdet Danmark som danskernes hjem, har til benefice for en skrivebords-fabrikeret ide blæst på det skete, det konkrete, på folket og slægten, på den danske familie. De kæmper for ufødte slægters kulturelle subsistensløshed i minareternes skygger. De undergraver alt det, som ér, for en ren abstraktion. Deres nænsomhed, hvad angår våbenbrug, gælder kun, når det er hjemmet og Vesten, der skal forsvares. De radikale sendte danske soldater i krig i Serbien; den første danske krigshandling siden 1864! Her skulle de forsvare *muslimerne* mod serberne, hvorved Serbien mistede sin provins Kosovo til en besættelsesstyrke af »flygtninge«. De radikale holder med muslimerne, verdens mest ensidigt maskuline og totalitære ideologi. Gør de ikke? Hvorfor rydder de så banen for dem inklusiv ved militærets mellemkomst? Så langt rækker den radikale »pacifisme«, som ikke er pacifisme, men en slags rationalitets-idealistisk kynisme, der ikke er mere hjerte i, end der er i en computer. De radikale er et neuropsykiatrisk tilfælde; de har det autistiske syndrom, ser og forstår alt gennem den rationelle og maskuline venstre hjernehalvdél og forstår ikke de dybere lag i noget som helst, det stærke irrationelle niveau. De radikale – kvindelige og følsomme? Gå væk! De radikale – tilhængere af en

Den kyniske fredsdue

(næsten) altfavnende, feministisk totalitær-ideologi? Ork, ja! For hos de radikale realiserer man ikke det kvindelige, man ideologiserer det. Hos de radikale har man i sin guddommeliggørelse af den rationelle fornuft realiseret det ensidigt mandlige til perfektion og har projiceret denne forstenede substans ud i krinolineklædte værdier, hvis bløde »sound« (undskyld), bjergtager dem selv og den mere skampotente del af almenheden.

Den radikale fredsdue er af pap, og hvor optisk hvid den end er, så er den et bedrag. Fredens sted på denne jord er hjerte, sjæl og sind. Duen med olietræsbladet er siden Noa et tegn på fred mellem Gud og mennesker, en givet fred og ikke en ved våbenedlæggelse og forhandling indhentet. De radikales fredsdue er et kynismens symbol, et ateismens og den menneskelige selvtilstrækkeligheds »world unit«-emblem og i dag et forvarsel om forfærdelige borgerkrige. Kun det elskende menneske aner fredens væsen og er ikke indifferent over for brugen af en maskinpistol, når det, som elskes, trues, undermineres, angribes. De radikale er direkte farlige, fordi de truer freden; det fatter de selvfølgelig ikke, men de tænker jo også efter en simpel lineal. Det sidste er det tåbeligste, man kan gøre i en verden, der ikke følger de radikales snorlige linier, men er mere snurrig end det værste troldspejlkabinet. Det skal der levende mennesker med en god næse til at finde rundt i, egenskaber, der er fraværende hos de radikale, fordi de navigerer i forhold til paphule begreber i stedet for til virkelighedens lumske skær.